

David Leavitt. El canvi polític d'un escriptor.

Els nous gays

Ha nascut una nova generació "homosexual, multiracial i anticonsumista" per a la qual la sida ja no és un càstig de Déu. En aquest text l'escriptor novaiorquès explica la seva opció militant i descriu el final de la cultura dels anys vuitanta.

Als 28 anys, David Leavitt ha descobert el compromís. El cantor d'una elegia suburbana adolorida i ben particular, feta de gais honestos i mares amb càncer, s'ha llençat de cap a la militància amb un grup radical, Act Up, que estalona govern i científics en el tema de la sida.

Al març, a *Vanity Fair*, James Wolcott havia sotmès a una sàtira punyent el món de Leavitt en definir-lo com a prototip dels *guppies* (*yuppies gais*). Afirmava que ell i el seu company Gary Glickman, també escriptor, viuen en un confortable *capoll* i que la falta d'una experiència de vida "pot ser la sentència de mort per a un escriptor". Però precisament en aquell període l'autor de *La llengua perduda de les grues* s'estava documentant per a la realització escènica d'una pel·lícula sobre la sida que serà realitzada per John Schlesinger (el director de *Sunday bloody Sunday*).

La participació als mítings d'Act Up sacsejà Leavitt profundament, i del recull d'informació passà ràpidament a l'activisme en primera persona. El resultat d'aquesta transformació és l'article que segueix, publicat per *L'Espresso* en exclusiva per a Itàlia, simultàniament al *New York Times Magazine* i ara a EL TEMPS.

El problema de la sida se'm va fer patent per primera vegada l'any 1981, quan tenia 19 anys i estava en el segon any a Yale. Em trobava prop del quiosc dels diaris a l'aeroport d'Oakland, esperant l'avió que em tornaria a l'escola després de les vacances de Nadal, quan vaig veure un titular en els diaris, alguna cosa així com "El càncer dels gais". Durant segons, l'ansia em va voltar com una mosca, però després la vaig allunyar amb un gest i vaig pujar a l'avió. Vaig foragitar aquell titular de la meva ment, però de totes maneres aquell instant se m'ha clavat a la memòria. Encara bastants anys després, podia

recordar-lo amb exactitud, com les persones de la generació dels meus pares podien recordar exactament allò que feien en el moment en què van saber que havien disparat a Kennedy.

A l'inici dels anys vuitanta, la universitat de Yale era un dels centres més actius del moviment pels drets gais. Ser gai era moda. Cada primavera, els grups dels estudiants gais i lesbianes promovien una setmana de "Dies de la consciència gai i lesbiana" (Gay and lesbian awareness days, in sigla Glad), durant la qual tant els estudiants gais com els heterosexuales

portaven els distintius amb el triangle rosa, en senyal de solidaritat amb els homosexuals perseguits i massacrats pel Tercer Reich.

L'ambient era tan festiu que Larry Kramer, un comediògraf i novel·lista que es va doctorar a Yale en els anys 1950, ha explicat que es va emocionar fins a les llàgrimes quan, durant una setmana Glad de 1982, en un grup de discussió sobre el concepte de "Literatura Gai", es va trobar davant d'un auditori replè de doctorands transportats per la discussió, per allò més gai, i gairebé tots amb els famosos

triangles rosa.

El poeta i traductor Richard Howard, que participava també en la discussió, va fer aquell vespre una previsió. Aquesta malaltia de nom nou, la sida, va dir, canviaria completament i inexorablement la literatura gai. Nosaltres, els del públic, el miràvem amb ulls desorbitats, sense comprendre realment. Llavors, jo pensava que la sida era alguna cosa que passava només al tipus de persones que popularitzaven la novel·la de Larry Kramer *Faggots*, homes més vells que jo que passaven l'estiu a la Fire Island i

tenien relacions sexuals amb estrangers. Per tant, vaig aplaudir educadament, i en el meu cor vaig esborrar les observacions de Richard Howard de cada futura narració sobre el succés.

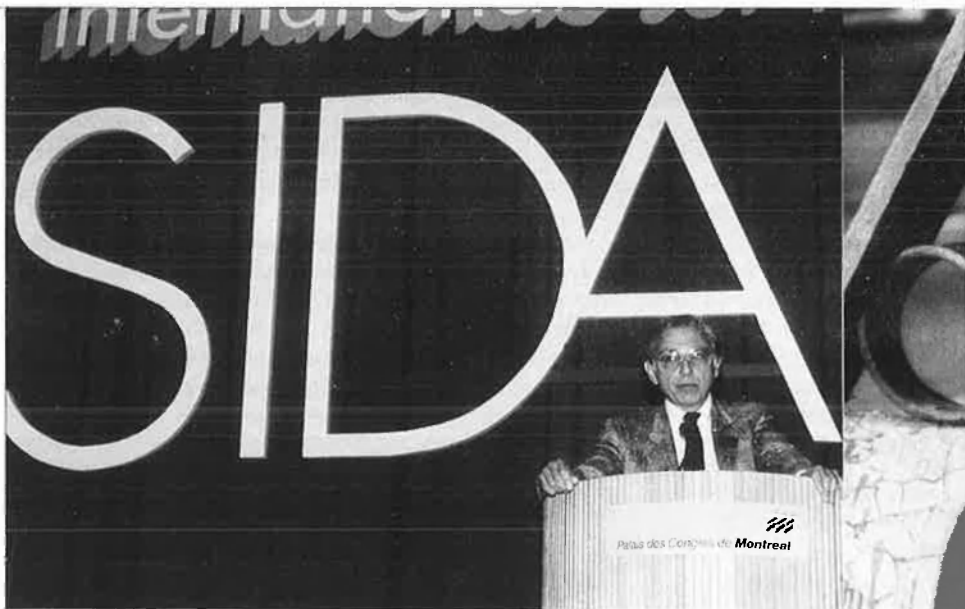
Quan la gent em demanava per què no havia escrit sobre la sida, m'enfadava. Pel fet d'haver publicat un llibre de narracions i una novel·la on s'afrontaven els temes de l'homosexualitat i de la malaltia, suposo que pensaven que l'argument havia de resultar familiar.

"¡Bah!", els responia cridant, "no estic obligat en absolut a escriure sobre "qualsevol cosa". La veritat era que la sida m'espantava tant que volia excloure-la de la meua ment. Quan sortia en una conversació, canviava de tema; quan de les pàgines d'un diari em saltava a la vista un titular espantós, feia una ullada ràpida a l'article i, tot assegurant-me que no descrigués símptomes que pogués pensar de patir jo mateix, girava full. Només després, quan la gent que m'envoltava ha començat a emmalaltir, i he trobat escriptors que, víctimes del pànic pel diagnòstic, no es podien permetre el luxe d'esperar la "inspiració", m'he adonat del fet que amb el meu rebuig emmascarava la hipocresia.

Recordaré sempre la meitat dels anys vuitanta a Nova York, un període durant el qual els carrers eren plens d'una sensació quasi tangible de dol i de pànic. Les oficines de la "Gay men's health crisis", eren un lloc tètric. En aquell passadissos, revestits de moqueta grisa, regnava un silenci fúnebre que semblava fer de gèlid contrapunt al terror que devastava la ciutat: homes que es palpaven ansiósament el coll per descobrir glàndules limfàtiques inflades, o que escrutaven el mirall per examinar furòncols misteriosos. Tots sabien quins eren els signes, però ningú sabia exactament quin n'era el significat.

Després, cap al final d'aquell llarg túnel de l'ansia, vaig llegir al *New Yorker* la novel·la curta de Susan Sontag *La manera en què vivim avui*, i vaig notar una sensació de gran alleujament. Fins aquell moment, en llegir les cròniques de la sida, semblava gairebé que se'n mostrés un mur de toxanes en algun punt llunyà, i que després, de sobte, m'hagués llançat contra ell. La Sontag, en canvi, havia escrit una història que anava més enllà de l'horror i del dolor, i per això era alliberador, si no respecte a la sida, almenys respecte les maneres com la gent ho afronta.

Aquell llibre la va encertar del tot, a parer meu, principalment perquè ofería la

Montreal, conferència mundial sobre la sida.

possibilitat d'una catarsi, i en aquell moment la catarsi era una cosa de la qual tots nosaltres teníem una terrible necessitat. Particularment en els primer dies de l'epidèmia, un diagnòstic de sida comportava un aclaparador complex de culpa; la consciència del fet que s'hagués pogut evitar la transmissió del virus si hagués prescindit d'un particular encontre sexual, esdevenia insuportable per a alguns, gairebé tant com la imprevista i clara possibilitat de la mort, i en conseqüència el malalt i els *amics preocupats* removièn eternament les seves històries sexuals, en l'esforç obsessiu d'acceptar quan i com es devien haver contagiats. Tal com la mateixa Sontag observaria després en el seu llibre *La sida i les seves metàfores*, hi havia un íntim lligam entre la malaltia i la mitologia del sexe com una cosa bruta, menyspreable, culpable. La sida era com la *Roman Fever* (febre romana) de la famosa novel·la d'Edith Wharton, una malaltia que atacava les noies que havien comès l'error "d'anar al Colosseu" amb els italians.

"En l'època de la sida, escriu la Sontag, la gran cadena de l'ésser s'ha convertit també en una cadena de la mort"; i tot recordant al lector que la cadena de la sexualitat a través de la qual el virus havia estat difòs era també la cadena de la vida, la Sontag aconseguia també d'alleugerir, almenys parcialment, el pes moral de la sida. *La manera en què vivim avui* m'ha fet sentir menys sol en el meu terror. Per als *indiferents* és fàcil desvariejar com ha fet Willian F. Buckley, que ha parlat de tatuar sobre les persones seropositives una *lletra vermella*. És fàcil fer servir la

desconsiderada terminologia que turmenta els que s'ocupen de la sida: dir "víctima de la sida", per exemple, en lloc de "malalt de sida".

Jo, en canvi, estava entrant, amb desconfiança, en aquella zona grisa on l'art i la política s'interrelacionen. Veia com era de curt el pas entre la retòrica incendiària dels cristians fonamentalistes, que insisteixen a afirmar que la sida és el càstig diví contra el pecat homosexual, i la banal però a la vegada irritant afirmació de George Bush, que expressa la seva compassió per les persones amb la sida, "especialment els nens". (Naturalment: ¿com hauria pogut expressar compassió per homosexuals i drogats?)

En fi, de sobte m'he adonat que la sida s'estava convertint per a l'extrema dreta en un gran instrument dins la incessant batalla per dissuadir les persones del "sexe no convencional", per atemorir i allunyar els joves de tota activitat sexual. Ensenyar als adolescents *alguna cosa* sobre el sexe segur significa admetre que els adolescents tenen un sexe, i donar als toxicòmans agulles esterilitzades significa admetre que la gent s'injecta la droga.

I així la dreta religiosa ha anat endavant, interferint en els esforços dels educadors en les qüestions sexuals, abocats a salvar vides humanes, per predicar una mítica abstinència que ningú practica de veritat. I mentrestant, homes i dones moren, i els adolescents de les ciutats, ja poc instruïts sobre sexe, per a no parlar-los després de la sida, potser corren el risc més greu (un estudi recent fet sobre gairebé 17.000 universitaris ha constatat que dos de cada mil són seropositius, una estadística

David Leavitt.

al.lucinant).

En realitat, gairebé es pot dir que els únics que són sensibles a adquirir una certa consciència en matèria de seguretat sexual han estat els gais de Nova York i San Francisco, i quasi exclusivament gràcies als esforços d'organitzacions com la Gay Men's Health Crisis.

Entre els gais, les coses realment han canviat. També es coneixen homes que pensen que no existeix el *sexe segur*, i prefereixen menar una vida de celibat abans que córrer el mínim risc d'infecció, però generalment, després de la sida, com abans de la sida, la gent segueix la pròpia natura: alguns tenen només un *partenaire* sexual; els altres, més d'un *partenaire* sexual; n'hi ha que van a la recerca de relacions sexuals clandestines; d'altres, d'amants, i alguns de totes dues coses. El que ha canviat és que el *sexe segur* s'ha convertit en la norma, respecte a la qual la falta de seguretat és l'excepció. Sobretot per als gais més joves, *sexe segur* s'ha convertit simplement en el *sexe*. *Sexualment positiu* és el terme que sento utilitzar molt avui per a descriure la nova actitud entusiasta que ha pres força a gairebé vuit anys del començament de l'epidèmia: un terme meravellósament irònic, ja que vivim en un món en el qual la paraula *positiu* té una connotació nova, decididament negativa.

Durant els primers dies de la sida, molts temien que el moviment pels drets dels gais fos delmat per l'epidèmia; els profetes de desgràcies de començaments dels anys vuitanta preveïen una generació sencera d'homes i de dones acorralats dins d'una metafòrica *toilette* amb una porta que el

moviment pels drets dels gais havia intentat per tots els mitjans d'esbatanar. La sida, es deia, dividiria els joves i els vells; i la generació més durament colpejada per la malaltia, la generació que havia provocat fa vint anys els famosos tumults del Stonewall Gay Bar, i el moviment pels drets dels gais consegüent s'extingiria i deixaria a les futures generacions el deure de recomençar-ho tot des de zero.

Per sort, aquestes previsions apocalíptiques no s'han acomplert. Al contrari, una nova generació de gais ha sorgit del consumisme dels primers anys vuitanta i s'ha mobilitzat al voltant de la qüestió de la sida. I s'ha transformat en una força política amb la qual cal passar comptes.

Larry Kramer va començar a remoure les coses amb un discurs pronunciat en el Gay Community Center de Nova York, ja fa alguns anys, un discurs en el qual va invitar a formar un grup d'iniciativa contra la Food and Drug Administration per obtenir una més sol·licitud aprovació dels fàrmacs experimentals contra la sida.

Act Up és el nom de l'organització nascuda en aquella conferència. A diferència de la GMBC, que va sortir a la llum en un moment de dol, i que expressava el dolor de la comunitat gai. Act Up és, per citar el seu estatut, una coalició de "diversos individus units per la indignació i compromesos en l'acció directa". I és, segons un dels seus eslògans, "cridaner i rude, fort i homosexual".

Els homes i les dones d'Act Up estan decidits a rebutjar el concepte que la comunitat atacada per la sida sigui dèbil,

devastada, mereixedora només de caritat. En canvi, ells presenten la imatge d'una comunitat disposada a tot per defensar-se.

Act Up vol que la sida sigui considerada una qüestió política més que sanitària. A diferència de la GMBC, els fundadors de la qual han anat perdent molts amics contínuament, bona part dels afiliats a Act Up són nois i noies per als quals la sida representa un dels fets normals de la vida. Alguns d'ells tenien catorze anys al 1982. Per a ells la sida no és un bandoler que divideix la història en un abans i un després, per a ells n'hi ha hagut cap *abans*.

Act Up es reuneix els dilluns al vespre en el menjador de la que una vegada va ser una escola pública de Nova York, a la 13 th. West Street.

Quan hi vaig arribar per primera vegada, deu minuts abans de l'inici oficial de la reunió, l'habitació ja estava ben plena per gairebé tres-centes persones, la major part joves, i quasi tots gais, però no tots.

Aquella nit, un home que es deia Raymond es va alçar i va explicar que estava afectat per un sarcoma pulmonar de Kaposi, una estranya forma interna de tumor de la pell bastant comuna entre les persones que tenen la sida. L'únic tractament que podia ser-li útil era el dels factors estimulants, amb un compost experimental produït per la Schering-Plough, una societat de Nova Jersey. Desgraciadament, Raymond no havia estat considerat idoni per a les proves experimentals de la societat. Contínues sol·licituds, ja fossin de Raymond o dels seus metges, per obtenir-li el fàrmac "per pietat" van ser rebutjades per la Schering sense cap explicació.

Nova York, manifestació dels gais americans contra la indiferència del govern davant el problema de la sida.

Tots van aplaudir quan Raymond es va assegurar, i les persones interessades a organitzar una *campanya* per ajudar-lo van ser convidades a reunir-se a la sala de les dutxes. Mitja hora després, va sortir un comitè espontàniament, i es va constituir a l'entorn de la proposta d'una campanya per molestar telefònicament.

En el dia establert, els membres d'Act Up van turmentar la Shering amb trucades telefòniques. A la setmana següent va arribar la bona notícia que la campanya telefònica havia gairebé bloquejat del tot la centralita de la Shering. La societat havia cedit, i Raymond havia obtingut el seu fàrmac (quan va morir dos mesos després, almenys sabia que s'havia fet tot el possible per intentar salvar-lo).

Abans ser un gai compromès semblava que exigia un vincle de lleialtat cap a una *tribu* tota de mascles, predominantment blancs, que tenia una política de recíproca defensa que es tirava endavant sobre un rerefons de consumisme desenfrenat, deixant poc espai a una visió més àmplia dels drets civils. Al 1989, en canvi, la *tribu* ha donat pas a una *nació homosexual* d'homes i dones, multiracial i anticonsumista. El cercle tancat s'ha transformat en una reunió oberta.

S'ha sortit ja de l'atmosfera devastada de la meitat dels anys vuitanta, i s'ha començat el treball de reconstrucció.

En la majoria dels casos, els actes de desobediència civil d'Act Up són completats per onades de *grups homogenis* formats a l'interior d'una

organització més àmplia. El meu grup, els "Candelabras", està compost per tres novel·listes, una infermera, un treballador de jardí d'infància, un *barman* de l'East Village i un llicenciat en Història de l'art.

El moment que guardaré per més temps a la memòria és el de la manifestació de Columbia, Carolina del Sud, on em vaig deixar portar amb altres membres d'Act Up de Nova York per una protesta contra la pràctica d'aquell estat concernent a la sida (entre altres coses, l'assemblea legislativa de Carolina del Sud ha aprovat una llei que imposa la quarantena als seropositius, i considera delictes punibles fins a deu anys de reclusió l'acte de qualsevol persona que conscientment exposi una altra persona al virus de la sida).

Davant del State Capitol, un centenar de membres de l'Act Up van desfilar, llançant eslògans, i mentre des de dalt de les massisses graderies empleats i membres de l'assemblea legislativa s'estaven mirant, es van exhibir en un "*kiss-in*": és a dir, els manifestants es besaven per rebatre el mite que la sida també es pot transmetre amb un contacte casual. Després, uns quaranta d'entre ells es van assegurar pel carrer i van bloquejar el trànsit, fins que agents de la policia els van aixecar, els van lligar els canells amb llaços de bosses d'escombraries, els van posar sobre lliures i se'ls van endur dins dels furgons cap a una caserna a la perifèria de la ciutat, on els van processar.

Tot seguit, quan tots van ser alliberats

sota fiança i ens estàvem a l'habitació d'un motel per veure l'informe televisiu, vam escoltar una entrevista amb un dels pocs nadius de Carolina que havien participat en la protesta. Portava una màscara d'hospital i va explicar a l'entrevistador que l'havia agafat de l'habitació del seu primer mort de sida, i que havia posat sobre la màscara el distintiu amb l'eslògan Silenci=Mort per expressar que estava protestant, més que per ell mateix, en nom d'aquells amics que havien mort.

Al final de l'entrevista, el cronista li va demanar si volia dir qui era. Va vacil·lar, explicant que pronunciar-se és una cosa que cal fer de tant en tant, va fer una pausa i després va dir el nom i la ciutat on vivia. La crònica televisiva acabava amb aquelles paraules. Tots nosaltres ens pensàvem que no donaria el seu nom, i que acabaria l'entrevista amb expressions d'excusa i reticència; en canvi, s'havia pronunciat, s'havia assenyalat, havia fet públic el seu nom. En la seva vida, havia mort massa gent d'una mort brutal perquè pogués restar encara en silenci. Van apagar la ràdio i nosaltres ens van quedar allà asseguts i deprimits. Després, un murmuri va trencar el silenci. "Walter ha perdut una lent de contacte" va dir algú. Naturalment, com la majoria de nosaltres, plorava.

I aquest és el moment que recordaré sempre: el fet que en un segon tots estiguéssim de quatre grapes per terra, buscant aquella lent de contacte que no es trobava.

David Leavitt / ©New York Times Magazine